

Prebivalci japonskih mest trepečejo v strahu pred bombnimi napadi

Ameriški letalci potopili in poškodovali 68 japonskih ladij ter parnikov in sestrelili 227 bojnih letal v napadu na Maizuro, mornarično bazo. General Le May imenoval nadaljnjih dvanajst japonskih mest, ki bodo tarča bombardiranja iz zraka. Prebivalci opozorjeni na nevarnost.—Kitajsko poveljstvo priznalo, da so japonske kolone raztegnile koridor v provinci Kiangsi. Ljute bitke na fronti na vzhodni strani Nancanga. Ameriški general Simpson dospel v Čungking.—Amerika posvarila japonsko vlado

Guam, 1. avg.—Bojazan za življenje v japonskih mestih se očituje v tokijskih radijskih poročilih, ki se je bombardiranje poostroilo in zavzelo ogromen obseg. "Vzdržimo in trpimo v atmosferi neprestanih bombnih napadov," pravijo japonski propagandisti. Radio Tokio je priznal, da se večina prebivalcev japonske prestolnice skriva pod zemljo.

Čez osem tisoč ameriških letal trdnjav je danes napadlo štiri japonska mesta in industrijska središča. Vrgle so 6000 ton zažigalnih in razstrelivnih bomb, ki so povzročile ogromno škodo in znetile velike požare. Ta mesta so Mito, Hačioji, Nagasaka in Tojama.

Guam, 1. avg.—Ameriški letalci so potopili in poškodovali 68 japonskih ladij in parnikov ter sestrelili 227 bojnih letal v napadu na Maizuro, mornarično bazo. Radio Tokio je poročilo, da se je napada udeležilo čez dva tisoč ameriških letal trdnjav in bombnikov.

Admiral Chester W. Nimitz je revidiral svoje poročilo o številu japonskih ladij in parnikov ter uničenju bojnih letal. Naznanil je, da so enote ameriške bojne mornarice in letalske sile potopile in poškodovali 1035 japonskih parnikov in ladij ter uničile 1278 letal v ofenzivi, ki se je pričela 10. julija. Koliko parnikov in ladij ter letal so uničili britski letalci, ki kooperirajo z Američani, ni razkrito.

Letalska sila generala Douglasa MacArthurja je potopila 24 japonskih parnikov v operacijah v bližini otoka Kyusa in Koreje v zadnjih treh dneh. Prej je potopila in poškodovala šest japonskih bojnih ladij v korejskih vodah.

General Curtis E. Le May, poveljnik dvajsetega ameriškega letalskega zbora, je po objavi poročila o ogromnih japonskih izgubah imenoval nadaljnjih dvanajst japonskih mest in industrijskih središč, ki bodo tarča bombardiranja iz zraka. Prebivalci devetnajstih japonskih mest so bili opozorjeni, kaj jih čaka.

Dodatna mesta, ki so na listi razdejanja, so Mito, Hačioji, Maehasi, Tojama, Nagano, Fukajama, Otsu in Maitsuru. Vsa so na otoku Honšu.

Radio Tokio je priznal, da so izstrelili, katere so bruhale enote ameriške bojne mornarice na Šimizu, železniško središče, 80 milj južno od japonske prestolnice, razdejali več tovarn in porušili mnogo poslopij. Novi bombni napadi so bili izvršeni na Kanto in Hiratsuku, kjer so velike jeklarne tovarne. Bombi so porušili več poslopij in znetile požare.

Ameriški letalci so metali letake na mesta, ki so na listi uničenja, s pozivom na prebivalstvo, naj jih zapuste, če se hočejo izogniti smrti. "Amerika se ne bori proti japonskemu ljudstvu, temveč proti militaristični klasi, ki ga je zaslužila," pravi besedilo. "Japonsko ljudstvo lahko obnovi mir s strmo glavljenjem te klase in konča vojno."

ZAKLJUČNA FAZA RAZGOVOROV V POTSDAMU

Sporazum o usodi Nemčije in drugih problemih
TRUMAN SE PRAVLJA NA ODHOD

Berlin, 1. avg.—Konferenca velike trojice v Potsdamu je prišla v zaključno fazo in izgleda, da bo končana danes ali jutri. Predsednik Truman, premier Stalin in premier Attlee so se večeraj ponovno sestali na seji, ki je trajala tri in pol ure.

Poročilo pravi, da je bila seja plodovita in da je bil dosežen sporazum o usodi Nemčije, poljski meji, Dardanelih in drugih svetovnih problemih. Truman, Stalin in Attlee se bodo danes ponovno sestali in nadaljevali razgovore. Zunanji ministri treh velesil in člani različnih odborov bodo imeli separate seje.

Naznanilo, da bo konferenca velike trojice kmalu zaključena, je sledilo razkritju, da je Stalin ostal v svoji rezidenci v nedeljo in ponedeljek radi bolezni. Dobil je lahek prehlad in bil je pod oskrbo svojega osebnega zdravnika.

Zunanji komisar Molotov je nadomestoval Stalina na seji s Trumanom in Attleejem v nedeljo in ponedeljek. On je imel razgovore tudi z ameriškim državnim tajnikom Byrnesom in britskim zunanjim ministrom Bevinom.

Včerajšnja seja velike trojice je bila najdaljša. Poučeni krogi trdijo, da je Stalinova bolezen zavlekla zaključene konference. Trdi se, da se Attlee strinja z zaključki, katere je odobril bivši premier Churchill, čeprav je bilo naznanjeno, da bo zahteval revizijo.

Truman bo po zaključitvi konference v Potsdamu odletel v Plymouth, angleško luko, kjer se bo sestal s kraljem Jurijem. Po razgovoru s kraljem se bo ukrcal na križarko Augusto, ki bo odrinila proti Ameriki.

Buletin, objavljen istočasno v Londonu, Moskvi in Washingtonu, bo vseboval naznanilo o zaključitvi konference in rezultata razgovorov. Truman bo pojasnil delo, izvršeno na konferenci, v svojem govoru po radiu.

Elliot Roosevelt brani čast svojega očeta

Washington, D. C., 1. avg.—Zagovorniki zakonskega načrta polne uposlenosti so nastopili pred senatnim odsekom za bančne in denarne zadeve in izjavili, da je izid volitev v Angliji jasen dokaz, da ljudstva v vseh deželah pričakujejo garancijo pred izgubo dela v povojni dobi.

Avtorja načrta sta senatorja Wagner iz New Yorka in Murray iz Montane, oba demokrata. Slednji je dejal, da je bil predsednik Truman eden izmed sponzorjev načrta.

Senator Wagner je rekel, da so volitve v Angliji dokazale, da ljudstvo ni bilo zadovoljno s Churchillovo vlado, ker ni pokazala volje in odločnosti za doseg polne uposlenosti. Iz tega razloga je izvolilo novo vlado, da uveljavi program delavske stranke.

Načrt so podprli nekateri republikanski senatorji, med temi Morse, Tobey in Aiken. Slednji je dejal, "da bosta morala kongres in administracija skrbeti za polno uposlenost delavcev v povojni dobi, da se postavi stabilna podlaga mednarodni trgovini. Naše gospodarstvo je bilo v prošlosti v fazah prosperitete in kriz. Načrt polne uposlenosti je dober, ker bo preskrbel delo in tržišča za produkte ameriških industrij."

Domače vesti

Nov grob v Penni
Garrett, Pa.—Tukaj je umrl Jože Komovec, star 83 let in doma iz Cerknice na Notranjskem (po domače Šumov). V Ameriki je bil od leta 1903. Tukaj zapušča tri poročene hčere in sina.

Na operaciji
Gowanda, N. Y.—Hitro se je morala podvreči težki operaciji na žolčnih kamnih Angela Buščaj, članica in žena predsednika društva 325 SNPJ. Operirana je bila 29. julija.

Iz Detroita
Detroit.—Lt. Laurencio Zrimec, ki je služil kot bolničarka v Novi Mehiki, kjer je stregla v bolnišnici jetičnim vojakom, so 22. jul. našli mrtvo v njeni sobi. Kako je nastala smrt, do zdaj še ni pojasnjeno. Njeno truplo so na željo staršev pripeljali v Detroit, kjer je bilo pokopano z vojaškimi častmi.—Na 30-dnevni dopust je prišel iz Londona Joe Hočevar. Služil je pri obrežni straži in se tudi tukaj poročil z Evelino Trusnovič.—Na vojaškem dopustu je bil tudi nečak Lovrenca Sluge.—Rudolph in Mary Potočnik sta se podala v Oregon na obisk k svojemu sinu.

Iz Milwaukeeja
Milwaukee.—Dne 28. jul. sta tukaj umrla dva rojaka. V bolnišnici Muirhead je za jetiko umrl Frank Rojček, star 53 let in doma iz vasi Cirovec na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1908. Prvih osem let je živel v Sheboyganu, potem pa v Milwaukeeju, kjer je vodil gostilno. Zapušča ženo, sina, hčer in več sorodnikov.—Isti dan je umrl vestni društveni delavec Matthew Musich, star 60 let. Zadel ga je kap. Rojen je bil v Dragovanju vasi pri Črnomlju na Dolenjskem in v Ameriki od 1905. Tukaj zapušča ženo Mary, predsednico društva 192 SNPJ, dva sinova (enega pri vojakih), hčerko in štiri brate. Bil je član društva 104 SNPJ in ABZ in bil civilno pokopan.—Dne 22. jul. je umrl John Alauf, star 57 let in doma od Škočjana na Dolenjskem. V Ameriki je bil od leta 1911 in član društva 16 SNPJ. Zapušča ženo in dva sinova (enega pri vojakih).—Pred par tedni je umrl Frank Terzan, star 66 let in rojen v vasi Griže v Savinjski dolini na Štajerskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 45 leti. Tukaj zapušča sina in brata. Vse te pogrebe je oskrbel Ermenčev pogrebni zavod.

Poroča
Chicago.—V soboto se bosta poročila Cpl. Edward Tomazin, sin družine Anton Tomazin, in Rose Kleiderman, hčerka Rose Kleiderman. Ženin je prišel iz Nemčije domov na 33-dnevni dopust.

Nov grob v New Yorku
Brooklyn, N. Y.—Tukaj je umrl Frank Snider (Znidaršč). Zapušča ženo, sestro in tri bratrance.

Sedem Nemcev obsojenih v smrt

Spoznani so bili za krive linčanja ameriških letalcev

Darnstadt, Nemčija, 1. avg.—Ameriško vojaško sodišče je obsodilo sedem Nemcev, med temi dve ženski, v smrt na vešalih. Spoznani so bili za krive linčanja šestih ameriških letalcev, ki so se morali spustiti na tla na nemškem ozemlju 26. avgusta preteklega leta.

Trije drugi obtoženci, ki so se udeležili napada na letalce, so bili obsojeni na 25 let težke ječe, eden pa je bil oproščen. Obravnavi, katere je trajala sedem dni, je predsedoval general G. A. Davidson. Oni, ki so bili obsojeni v smrt, so Josef Hartgen, Johannes Seipel, Johann Oppner, Friedrich Wuest, Philip Gutlich, Margaret Witzlek in Kathe Reinhardt.

KAMPANJA ZA SPOJITEV ARABSKIH GRUP V TEKU

Potreba koordinacije gospodarstva v arabskih deželah

VAZNA KONFERENCA V EGIPTU

Kairo, Egipt, 1. avg.—Arabska ljudstva na Srednjem vzhodu so obnovila napore za združitve in ustanovitev Arabske unije. Ideja se ne smatra več za pobožno željo in sanje, ki se ne morejo uresničiti. General Nuri, predsednik vlade Iraka, in egiptski premier Nahas sta pravkar zaključila razgovore v Aleksandriji o formiranju Arabske unije. Dasi vsebina naznanila o poteku razgovorov ni povsem jasna, pripisujejo tem veliko važnost. Izlučili se je načrt glede sklicanja vsaarabskega kongresa.

Iraku je kot članu Združenih narodov zagotovljena reprezentacija na mirovni konferenci, prav tako Egiptu, zavezniku Velike Britanije. Obe deželi upata, da bosta lahko govorili kot predstavniki Arabcev. To morja pojasnjuje, zakaj niso bile Sirija, Palestina in Transjordanija zastopane na konferenci v Aleksandriji.

Vprašanje na konferenci premijerjev Iraka in Egipta je bilo, ali naj bo Arabska unija osnovana na ekonomski ali politično-verski podlagi. Že v začetku britskih vojnih operacij na Srednjem vzhodu se je pokazala potreba koordinacije gospodarstva arabskih dežel. Ta naj bi podrla umetne zapreke in utrdila komunikacijske zveze. Dežele naj bi postale trden ekonomski blok in deloma neodvisne od zunanjega sveta.

Egipt se mora za svoj razvoj zahvaliti predvsem Veliki Britaniji. Z njeno pomočjo se je dvignil na sedanjo stopnjo in zdaj stoji v ekonomskem oziru nad svojimi sosedi. Značilno je, ker se je v Egiptu porodila ideja za ustanovitev Arabske unije. Oni, ki poznajo položaj arabskih ljudstev, vidijo potežkosti, katere bo treba premagati, preden se ideja uresniči. Konferenca v Aleksandriji je odkrila možnosti ustanovitve Arabske unije, kar se smatra za uspeh. Od dela, ki ga izvrši vsearabski kongres, zavisi napredek v smeri, ki sta jo začrtala premijerja Iraka in Egipta.

Ickes napovedal pomanjkanje premoga

Okrcaj je vojaške avtoritete

Washington, D. C., 1. avg.—Notranji tajnik Harold Ickes, ki je tudi administrator za kurirje, je napovedal obutno pomanjkanje premoga v Ameriki prihodnjo zimo, zaeno pa je okrcal voditelje armade, ker nočejo odpušiti 30.000 rudarjev iz vojaške službe.

Ickes je nastopil na zaslišanju pred senatnim odsekom za vojne zadeve. Voditelje armade je obdolžil nekooperacije in naglašal, da bodo morali prevzeti odgovornost za pomanjkanje premoga, ker nočejo odpušiti rudarjev iz vojaške službe.

Notranji tajnik je omenil zaključek, da Amerika pošlje šest milijon ton premoga v Evropo to leto. "Ta zaključek so odobrili tudi voditelji armade," je dejal. "Ako rudarji ne bodo odpuščeni iz armade, da se poveča produkcija premoga, moramo pričakovati nemire in izgube v Ameriki."

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Amerika na novi poti

Amerika, naša nova domovina, je postala prva članica Združenih narodov, nove lige narodov za ohrano miru. V nekaterih političnih krogih je bila velika bojazan pred ponovitvijo zgodovine iz zadnje vojne, ko je bil Wilson tragično poražen pri volitvah in potem v senatu s svojo ligo narodov.

Zvezi senat je zdaj šel v drugi ekstrem, ako smemo rabiti ta izraz, in je prvi izmed vseh Združenih narodov sprejel čarter nove lige narodov. In sprejel ga je skoraj soglasno; le senatorja Shipstead in Langer sta glasovala proti, kakor bi bil tudi senator Johnson iz Californije, da ni bil odsoten radi bolezni.

Prej pa je kongres sprejel z veliko večino tudi bretteenwoodski načrt za ustanovitev mednarodne investicijske banke in mednarodnega valutnega fonda. Tudi v ratifikaciji tega načrta je kongres posekal vse druge države, ki so sodelovale pri njegovi sestavi v Bretton Woodsu.

Amerika se je z ratifikacijo teh dveh načrtov podala na novo mednarodno pot. Po zadnji vojni je zmagal tradicionalni sentiment "izolacije," ki je odklanjal ameriško sodelovanje v Ligi narodov. Ta sentiment je prevladoval od začetka te republike in je imel korenine v poslovinli poslanici Georgea Washingtona. Ko se je oče te republike v kongresu proslavil kot njen prvi predsednik, je ameriški ljudstvu zapustil politični testament, v katerem je deželo posvaril, naj se izogiba mednarodnih intrig in zvez in naj dži roke proč od monarhističnih splet, s katerimi so vladarji tlačili in krvaveli Evropo. Takrat je po Evropi rogovil Napoleon.

Ta Washingtonova poslanica je potem postala nekakšen politični credo, ki so ga izpovedovali vsi ameriški politiki in državniki do današnje dobe. K tej poslanici je kakih 20 let pozneje predsednik Monroe dodal še svojo deklaracijo, s katero je sveto alianco posvaril, naj dži roke proč od ameriškega kontinenta. Ta deklaracija je potem postala znana kot Monroejeva doktrina. S to doktrino so se Združene države proklamirale za nekakšno hegemonistično varovalko nad vsem kontinentom pred tujo invazijo. Pozneje, ob prelomu zadnjega stoletja, je ta doktrina postala ščit ameriškega kapitalizmu za imperialistične eskapade v Centralni in Južni Ameriki, kakor tudi v Mehiki.

Skozi dolga desetletja sta ti dve deklaraciji služili Ameriki kot filozofska podlaga za njeno zunanjo politiko. Čas jih je seveda spremenjal in prikojal po svoje. V Evropi Amerika ni delala intrig, iskala zvez ali sfer vpliva; in sicer ne zato, ker ji je George Washington tako naročil v svoji poslovinli poslanici, marveč ker ameriški interesi niso dovolj močno gravitirali proti Evropi. Drugače pa je bilo na Pacifiku in Daljnem vzhodu.

Sredi zadnjega stoletja je ameriška vlada popolnoma pozabila na Washingtonovo poslanico in leta 1854 poslala na Japonsko svojo bojno mornarico, s katero jo je prisilila, da je porušila svoj veliki kitajski zid in odprla svojo deželo ameriški trgovini. Pri tej misli je je Ameriki takoj pridružil tudi Anglija, nakar sta pričeli skupno "civilizirati" Japonec s tem, da sta postali njih učitelji v kapitalizmu in imperializmu. Danes obe žanjeta sadove svojega učenja!

Nauki Washingtonove poslanice so tudi izginili v prvi svetovni vojni, kajti intervencionistične sile so bile močnejše in jo potegnile v vojno. Po vojni pa je zopet zmagal duh te poslanice in preprečil ameriški vstop v Ligo narodov. Druga svetovna vojna ga je zopet položila v grob, zadnje dni pa ga je senat definitivno pokopal s sprejetjem čarterja in bančnega načrta.

Monroejeva doktrina, kot že rečeno, je ameriškega kapitalizmu postala ščit za širjenje svojega imperializma v latinski Ameriki. V dobi takozvane dolarske diplomacije, ki je trajala približno 30 let—1898-1930—je Amerika v Mehiki in Centralni Ameriki nastopala še bolj robato in samopasno kot danes postopajo nekatere velesile v Evropi.—In to je delala zgolj pri utrjevanju poti za investicijske prilike ameriškim bankirjem in drugim kapitalistom. Največja ekspanzija te politike sta bila Teddy Roosevelt in Wilson. Hoover je napravil konec vojaškim intervencijam v Centralni Ameriki, predsednik Roosevelt pa je dolarsko diplomacijo nadomestil s politiko dobrega sosodstva.

Ta politika se je zelo dobro obnesla in v latinski Ameriki je pričelo izginiti sovraštvo do Amerike, kakor tudi bojazan pred "jenkiškim" imperializmom. Ta politika je zadnjič nasledila tudi Monroejevo doktrino, s katero si je Amerika lastila nekakšno obrambno hegemonijo nad tem kontinentom; izpodrinil jo je tako zvani čapultepški sporazum, ki je bil sklenjen na panameriški konferenci v Mehiki v začetku marca. Ta sporazum določa kolektivno zaščito kontinenta, toda poteče z zaključkom te vojne. Latinske države ga bodo gotovo skušale obnoviti in temu se najbiže tudi naša vlada ne bo upirala.

Tako je Amerika v zadnjih mesecih definitivno pokopala zadnje filozofske ostanke svoje tradicionalne zunanje politike—Washingtonov politični testament in Monroejevo doktrino. Pomen tega velikega koraka bo mogoče pravilno oceniti le bodoči zgodovinar. Danes vemo le to, da je s sprejetjem bretteenwoodskega načrta in čarterja Združenih narodov Amerika krenila na novo pot v zunanji politiki.

Ta pot vodi, bodisi v mednarodno kolaboracijo za ohrano svetovnega miru, ali pa v—"power politics," imperialistične intrige in ekspanzije ter militarizem. Slednja pot pomeni—tretjo svetovno vojno, še veliko strašnejšo od sedanje. V tem primeru je tudi sprejetje čarterja Združenih narodov brez pomena, kajti nova liga narodov bo le iluzija in fada, za katero se bodo skrivale imperialistične intrige.

Glasovi iz naselbin

RAZNOTEROSTI

Hudson, Wyo.—O delavskih razmerah sem že pisal zadnjič; sploh pa v teh krajih ni drugega dela kot na farmah.

V Prosveti z dne 25. julija sem čital, da je umrl v Nokomis, Ill., moj stari prijatelj Jožef Porenta, doma iz vasi Črni-brod, občina Stara loka na Gorenskem.

Ko sem čital to žalostno vest, me je kar nekaj pošegetalo okrog srca, kajti bila sva dobra prijatelja ves čas njegovega bivanja v Rock Springsu. Bila sva skupaj na hrani. Pokojnik je bil velika doberčina, prijazen z vsakim in rad pomagal ob vsaki priliki in vsakemu.

V bližini njegovega rojstnega kraja je bila božja pot matere božje, a ne vem katere. Dokler ni bilo božje poti Brežji, so večkrat tja prihajali pobožni ljudje z Dolenjske, Primorske, Korške in drugih krajev. Prihajali so z okrašenimi vozovi in lepimi konji. V času prve svetovne vojne se niso upali pobrati zvonov iz te cerkve. Koliko pa je v resnici mati božja pomagala pobožnim ljudem, pa ne vem. Pokojnik pa mi je pravil, da sta bili nekega dne njegova mati in sestra na polju, kar ju zasačil nevihta in stekli sta vedrit pod smreko, v katero pa je udarila strela in ubila obe. Kje je bila tedaj mati božja, ni nihče vedel.

V raznih časopisih sem čital, da je shod SANSa v Clevelandu sijajno uspel, da se ga je udeležilo do 5000 oseb, Ameriška Domovina pa je poročala, da jih je bilo samo 1000, ki so prišli tja največ radi hladne pijače.

V tem primeru lahko vidimo, kakšnih laži so sposobni ti katoliški licemerji, kadar pa imajo sami kakšno pridobilo ali shod in je navzočih samo 200 ali 300 oseb, pa lažejo, da jih je bilo na tisoče. Kadar ti svetohlinci lažejo, ni greh, greh je le tedaj, ako nočemo verjeti lažem teh blufarjev.

Dobro se še spominjam, kako so pred leti lagali in napadali Slovensko narodno podporno jednoto, misleč, da jo bodo z lažmi in zavijanjem pokopali. Po sebnostno glasno so kričali, ko se je zgodila velika katastrofa v Cherryju, Ill. in je bilo ubitih veliko članov SNPJ. Tedaj je bila organizacija mlada in finančno šibka, zato je reakcija mislila, da jo bo uničila. Toda zmotila se je, kajti organizacija je bila res šibka, a njeno članstvo toliko bolj močno in jo v nesreči podprlo in stalo na njeni strani. Pa poglejmo danes to dično organizacijo! Ali se mora primerjati z njo kakšna druga organizacija? Jaz mislim, da ne!

Največ je teh nevoščljivih nazadnjakov v Clevelandu, ki jih boli, da vsi ne trobimo v njih rog. Toda resnica vedno zmagava nad lažjo!

Zadnje čase je časopisje poročalo, da Hitler najbrže še živi in da je nekeje v Argentini. Pamet! Za Hitlerja najbrže ve samo papež in nihče drugi. Ako ga hočejo zavezniki dobiti v roke, naj gredo v Vatikan in prisilijo papeža, da bo povedal kje so Hitler, Roatta, Pavelić, Rupnik, Rožman in mnogi drugi. Ako ne bi bilo Hitlerja več med živimi, bi Ameriška Domovina več pisala zoper njega, tako si pa misli, da ji lahko še koristi, ako ne direktno pa indirektno.

skozi papeža, kateri je prijatelj naših clevelandskih kolaboratorjev in združbarjev.

Tega meseca se je vreme precej ogrelo, dočim je 28. junija slanca pomorila fižol, kumare, paradiznike in tudi cvetlice so zelo trpele. Komarja pa nisi mogel povsod dobiti, zato mi je John Tušek prignal dva precej rejena in me prosil, naj ju podkujem. Odgovoril sem mu, da nimam takih žebeljev in podkovic, nakar sem mu dal nasvet, naj se obrne na tvrdko Ameriško Domovino, kjer tam bo gotovo dobil to robo, kajti oni take reči kar "perštelajo" iz nebes. Tudi Grdina ima morda take žebelje in podkovice. Kako in kdaj bom podkoval tiste komarpe, bom pa ob priliki poročal.

Konvencija SNPJ se ne bo letos vrnila. Priporočam delegaciji prihodnje konvencije, da bi malo skrajšala poslovinli pogrebni govor. Je vse preveč obširen, posebno ob hudem mrazu. Sicer pa tako in tako malo koristi, prav tako ne kot maša ali pa leviti, ki so prišli zadnje čase v veljavo.

Iz časopisja je videti, da ga naši kongresniki in senatorji lomijo na smrt. Italija je nam napovedala vojno, Španija pa je bila odprta na strani Nemčije, sedaj pa Amerika pošilja živež in druge potrebščine v ti državi, doma pa nimamo kaj jesti. Baje je Amerika poslala 60 ton sladkorja, dočim ga tu ne moreš dobiti, ako nisi dobro poznan.

Dovolj za danes, ob priliki se bom pa zopet oglašil.

J. Pintar.

PISMI DVEH PRIMORSKIH SLOVENCEV

Cleveland, O.—Prejela sem dve pismi od dveh primorskih rojakov, ki se nahajata sedaj v Franciji. Iz italijanskih vojaških cunj so ju rešili ameriški vojaki.

Sporočata mi žalostne novice, namreč, da so Italijani požgali moje rojstno vas Pregarje. Od 113 hiš ni ostala niti ena. Požgali so tudi mnogo sosednih vasi. Koliko Lidic imamo samo na Primorskem, Istri in po drugih slovenskih krajih! Samo svet ne sliši o njih, ker ima Vatikan prste vmes. Seveda, donobranci, Hitlerjevi pajdaši, črnosuknježi in škof Rožman imajo tudi vmes svoje prste. Ti srvoloki so požgali moje rojstno sibel in pomorili moje nedolžne brate in sestre.

Po pravici povem, da bi mi zelo odleglo, ako bi se mogla maščevati nad temi krvoločnimi zverinami. Proč s to druhaljo z naše slovenske zemlje, katero so osvobodili naši hrabri partizani z golimi rokami!

Sledečo pismo je pisal primorski rojak Jožef Bubnič. Pismo je datirano 24. maja t. l. v Mar-saillieu, Francija, in se glasi:

"Cenjeni! Pred nekaj dnevi sem prejel Vaše pismo, za katerega se Vam najlepše zahvaljujem. Zal mi je, ker Vam ne morem nič določnega poročati o Vaših sestrah in bratu.

Iz Belgrada sem prejel knjigo, v kateri je pisano tudi o Brkinih. Med drugim tudi to: Meseca maja 1. 1944 je nekaj domobrancev in Nemcev dospelo na Gaberk, v Huje, Pregarje, Zajevže, Tominje in pričeli so

požigati vasi. V Pregarji, ki so šteje 113 hiš, ni ostala niti ena pokonci. Prebivalci so bežali v gozdove, toda satani so streljali za njimi in ubili Strinkota in Dednikarce. Oba sta bila stara in nista mogla pobegniti.

Rad bi Vam poročal o Vaših ljudeh, ker vem, da težko pričakujete novice, toda žalibog, ne morem, kajti pisal sem domov že desetkrat, pa do danes nisem prejel še nobenega odgovora na moja pisma. Ne morete si misliti, kako hudo je tudi meni; nahajam se daleč od doma, doma pa me čaka veliko dela, ker so Nemci vse uničili. Še bolj pa me žalosti, ker nič ne vem, kaj se je zgodilo s starši in brati, kateri so vsi razkropljeni po svetu. Eden je interniran, drugi pa v vojaškem zaporu, tako da ne vemo drug za drugega. Zvezo sem imel z Matevžem sestričnami iz Huja, ko pa je kapitulirala Italija, pa ne vem, kam so jih odpeljali.

Sedaj pričakujemo, da nas bodo v kratkem poslali domov. Pred nekaj dnevi so prišli iz Korzike skoro vsi Slovenci. Videli sem tudi Tončkovega Jožeta in Alojza.

Drugače se imamo dobro, samo po domu se nam toži. Še najhujše pa je, ker ne dobimo nobenih novic od staršev. Tolaži pa nas upanje, da se niso naši starši in brate zastopali v Italiji in delali, kajti končno bo le svoboda zasijala nad Primorsko.

V pismu ste mi sporočili, da živi nekaj primorskih družin v vaši sosesčini, med njimi tudi Kogovšek. Prosim, sporočite mi, da se tu v bližini nahajajo njegovi bratrance Kogovski. Kadar bom imel priliko, jim bom pokazal Vaše pismo.

Zaključujem moje pisanje in Vas iskreno pozdravljam, kakor tudi druge slovenske Primorce v Zedinjenih državah. Ostajam Vaš prijatelj Jožef Bubnič." Sledeče pismo pa mi je pisal Slovenec iz vas Pregarji, ki se nahaja v Franciji. Pismo je datirano 13. junija v Miramasu in se glasi:

"Draga gospa! Sporočam Vam, da sem prejel Vaše pismo, katero me je zelo razveselilo. Dospelo je 12. junija. Še vedno se nahajamo v Franciji pod poveljstvom ameriške armade. Imamo se dobro, delati pa moramo vsak dan. Odkar je kapitulirala Italija, nismo prejeli nobenih novic od sorodnikov, toda čitali smo, da so sovražniki vse požgali v naših krajih, ljudi pa odpeljali v Nemčijo.

Z menoj je tu tudi moj brat in Volinov mlajši (od Kuretove Anke sin). Tu in v bližini je vse skupaj 20 Pregarcev. Po lege omenjenih sledeči: Kuretov Matija, Mihučev (sin od Janeza Kureta), Frankov Karlo, Toni Ivanov, Tomažov, Poštarev, Kalanov, Mežnarjev, Mrčkotov, Čipinarjev, dva Jožeta Neščinjga, Vrtnarjev Janez, Firekov, Mihčev, Grgurjev (mlajši sin od Tone Kuretove). Tu ni nobenega od Vaših sorodnikov. Kdaj bomo poslani domov, še ne vemo, najbrže še ne tako kmalu.

Tu je tudi Pepi Divjakov iz Huja. O Vašem bratu Tonetu ne vem nič. Bil je pri vojaki v Kalabriji, potem pa nisem nič več slišal o njem. Prosim, povejte sestri mojega svaka, da ne vem, kje se nahajajo njeni bratje. Videli sem samo Viktorja, in sicer meseca decembra 1. 1943 v Sardiniji. Odsel je na italijansko fronto, potem pa ne vem, kaj se je zgodilo z njim. Janez pa je bil v Bolzanu, Alojz pa pri partizanih.

Pisali ste mi, da mi boste kaj poslali. Lačni nismo, le cigaret

nimamo posebno veliko, ker jih dobimo samo osem na dan. Če Vam je mogoče, pošljite mi kakšen zavojček cigaret, kajti tu jih ni mogoče kupiti za nobeno ceno.

Končam in pozdravljam Vas in Vašo družino vsi Pregarci. Pozdrave našim sorodnikom. Pišite mi, kje se nahaja Vaš Zdravko. Naj še omenim, da sem od doma že tri leta in prav tako mlajši brat Alojz, Ivan šest let in Viktor pet."

Iz teh dveh pisem zopet vidimo, kaj vse so počenjali italijanski in nemški barbari s slovenskim narodom. Požgali so vasi in prebivalstvo pobili, kar pa jih niso umorili, so jih razgnali po vsem svetu, tako da danes ne vedo drug za drugega. Smrt fašizmu—svoboda narodu!

Mary Konestabo.

ZOPET DELA

White Valley, Pa.—Naj še nekoliko pojasnim o moji aferi glede dela, o kateri sem pred časom pisal v Prosveti.

Dne 11. maja sem ponovno obiskal zdravnik in ga vprašal, ako je dobil kakšno sporočilo glede mojega zdravja iz pittsburske klinike. Odgovoril je, da ne, telefonično pa so ga poklicali iz tovarne in vprašali, če bom prišel delati ali ne. Zdravnik jim je odgovoril, da sem bil že dvakrat v kliniki v Pittsburghu, a še nisem dobil poročila o mojem fizičnem stanju.

Dne 12. junija sem se ponovno odpravil in šel v kliniko v Pittsburgh, kjer so mi povedali, da sem zdrav. Vprašal sem jih, zakaj mi niso poslali poročila o preiskavi, odgovorili pa so mi, da so ga poslali že 1. junija na naslov dr. Archa. Takoj sem šel k dr. Archu.

Dne 13. junija sem šel v pisarno, kjer sem delal, ter vprašal uradnika, če še vedno misli, da imam jetiko, kot je trdil zadnjič. Možno je bil to, pot previden in mi ni hotel ničesar odgovoriti, ko pa sem mu pokazal zdravniško spričevalo, je hitro poklical kompanijskega zdravnika ter mu povedal, da je klinika ugotovila, da nimam nobene bolezni, zato je najboljši, da mi dajo zopet delo, in sicer za pometaća, delo, ki sem ga vršil pred odsolitvijo.

Na delo so me potem telefonično poklicali, da naj pridem v tovarno v torek, 19. junija, ko pa sem prišel tja, pa je bil nekdo drugi na tistem mestu, in ker ga nisem hotel spodriniti z dela, čeprav bi ga lahko, sem se zadovoljil z oskrbniškim delom. Koliko časa bom vršil to delo, ne vem.

Poprej so mi obljubili, da mi bodo plačali za vse odsotne dni z dela, to je za 18 tednov. Res so mi plačali, toda samo za pet dni v vsakem tednu, na pa za sobote, kajti poprej sem delal šest dni v tednu. Unijskemu odboru sem povedal, da sem dobil \$176 premo, ta pa mi je obljubil, da bom dobil plačan tudi ta znesek. Torej bom videl.

O teh osebnih zadevah nisem rad javno pisal, ker pa se je nekaterim dobro zdelo, da so mi tako "navijali," sem bil pa primoran braniti svojo čast, kajti za dobro ime mi je več kot pa za tisto delo.

Jurij Previc.

SPOMINI IN DOŽIVLJAJI

Piše Andrej Godec

Scottsdale, Pa.—Kar sem videl v grobnici, nisem mogel pozabiti mnogo let. Če se ne motim, je ležalo v krstah pet ali šest velikanskih okostnjakov. Imeli so debele kosti in velikan-ske lobanje, ki se jih ne more primerjati z okostnjaki današnjih ljudi. Posebno so bile grozne lobanje. Nas vse je trenotno spreletela groza.

V grobnici som videli razno orožje, oklepe, čelade. Krste so bile brez pokrovov, okostnjaki pogrnjeni z neke vrste prtji, ki so bili že skoro docela prepereni. Na vsaki krsti je bil napis v jeziku, ki ga nismo razumeli. Sicer pa nismo imeli časa za čitanje in uganjanje, kajti v grobnici je bil močan duh po treh-nobi in nismo mogli več zdržati notri.

Iz grobnice sem jaz najprej pobrisal, pa tudi možje so prišli kmalu za menoj. Po končani avanturi so možje sklenili, da ne bodo nikomur povedali, kajti če bi prišlo oblastim na ušesa, bi bili vsi skupaj kaznovani.

Okostnjaki so bili v grobnici že stoletja, kajti ljudje so pravili, da so v cerkvi pokopani vitezi iz davnih časov, ki so te-

daj gospodarili v tistih krajih in imeli svoje gradove po hribih, ki pa so sedaj v razvalinah. Najstarejši mož je dejal: "Star sem že, a nisem še nikoli videl tako velikih okostnjakov. Naj počivajo v miru in nikdar več ne poskusimo odpirati njih svetišča." Po teh besedah so se možje razšli vsak na svoj dom.

Čez dve leti po tem dogodku smo se preselili k cerkvi sv. Moharja v vas Moravce. Cerkevica se je nahajala na prijaznem hribčku, odkoder je bil krasen razgled na vse strani: lepe kmetije, bele vasi in žlahtne vinske gorice!

Predno nadaljujem, naj povem o dobi, ko so mi v šoli bijali učenost. Učiteljica je bila z nami prilično dobra, ker ni bila kruta, ampak samo stroga. Včasih pa je bila tudi muhasta. Kadar je učenca zasačila s kakšno igralko, jo je zaplenila in zaklenila v omaro. Ker pa se je to večkrat prepetilo, se je nabrala velika kupica igralk, nakar jih je zopet razdelila med nami. Sveda, ker je bilo igralk veliko število in ker je poteklo precej časa, odkar nam jih je vzela, se ni več spominjala, komu ta ali ona igralka pripada, kar je povzročilo, da smo se po šoli med seboj stegli, kajti vsak je trdil, da je tista igralka njegova, ki je bila najlepša.

Pozneje, ko nas je poučeval nadučitelj Janko Jeglič, je nam druga pela. Večkrat smo občutili njegovo trdo pest. Nekoč je nam naročil, naj mu prinesemo leskovih palic, da bomo z njimi kazali razne kraje in mesta na velikem zemljevidu.

Obljubili smo mu, da bo prinesli palice drugo jutro. In res je vsak učenec prinesel svojo, tako da jih je bila velika kopica. Ko je to videl nadučitelj, se je smejal, nato pa zbral nekaj najlepših, druge pa smo mu znesli v drvarnico.

Na zemljevidu nam je razkazoval kraje od Triglava do Urala, potem pa nas je spraveval in kdor ni vedel za ime tega ali onega kraja, reke, mesta ali gore, jih je dobil s palico po glavi. To se ni zgodilo samo enkrat, ampak precej pogosto, zato so se nekateri učenci balliti v šolo in se rajši potepali po hostah.

Dostikrat je šel kar med pokom v spodnje prostore, kjer je stanoval, in ga ni bilo v red po pol ure. Razumljivo je, da smo imeli solarčki veseljem razgrajali, da je bilo joj. Še večji joj pa je bil potem, ko je pridiral nazaj v razred. Pograbil je palico, zaklel, češ, hudički, jaz vam bom že pokazal, kako se je treba obnašati v moji odsotnosti, in prišel je klestiti s palico vse vprek.

Nekoč pa se je tudi meni prepetila velika smola, vsled tega se mi je tako zameril kot se me ni še nikdar noben človek poprej! Tiste čase, ko sem pohajal v šolo, sta si bila naš oče in učitelj prav na roke. Ker smo imeli dosti sadnega jesa, je prosil očeta, naj ga prinese drugo jutro nekaj litrov v šolo. Od tedaj naprej sem mu nosil jesihi pogostoma, kar mi ni bilo ljubo, kajti že knjige same so bile dovolj težke. Nekega dne pa sem se preveč najel fiziolo in redkvice in v mojem trebuhu je pričelo drugi dan precej razgrajati. Dokler sem bil na prostem, ni bilo nič hudega, ko pa sem prišel v šolo, pa se je pričela zama velika muka. Dolgo časa sem se zadrževal in tiščal, končno pa mi je ušlo.

Nadučitelj je skočil pokonci izza mize in vprašal, kdo je tisti prase, ki je to naredil. Vsi učenci so bili tihi, nihče me ni izdal, ko pa je zagrozil, če hitro ne izdajo "tisto nesnago," da bo vse od kraja pretepel, pa se je dvignil moj sosed in povedal, da je Godec "tisto" naredil. Jezen kot ris, me je poklical pred tablo in pričel pretepati s palico, da je bilo joj. Z vrdnjenimi rokami sem ga lepo presil, naj me ne tepe, da nisem storil tistega iz hudobnosti, toda moja mila prošnjaa ni omehčala njegova srca in tepel me je toliko časa, da sploh ni bilo več glasu iz mene. Pretepel me je do nezvesti.

Vsi sošolci so se zgrajali nad zverinskim postopanjem nadučitelja. Izvrsten učitelj kajne! (Dolge prihodnjič)

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Rekordno število japonskih vojnih ujetnikov, ki so se podali na Okinawi. Na sliki jih je videti, ko gredo na ameriško ladjo, da jih odpelje v ujetništvo.

FAŠISTIČNI DOMOBRANSKI TEROR NAD SLOVENCMI

(Nadaljevanje)
"Dajte psa noter!"
Ponoči 14. V. 1944 se je slično zverstvo zgodilo tudi na Dobravi pri Sv. Križu pri Strojnovi hiši. Na seniku sta ležala Karl Golubič in Milan Strojnj, ki sta domobranci opazila. Ti so začeli vpiti, naj odpro in razbili nekaj šip, Franc Strojnj se je odglasil in vprašal, kdo je zunaj. Zahtevali so, da naj takoj odpre, če ne, bodo razbili vrata.

Heerka Dragica je odprla vežna vrata in tolovaji so vdrl v hišo. "Dajte psa noter!" je zaklical prvi in takoj so prinesli mitraljez v sobo. Eden je posvetil z električno svetilko v gospodarja, drugi pa je v tem spustil vanj rafal, da se je na mestu ugasnil. Dragica Strojnova je padla v sosednjo sobo k staremu očetu, da bi jo branili, a vdrli so za njo in jo z 12 strelci ubili. Ko je eden od njih opazil, da se hrope, ji je s pištolo oddal strel v glavo.

Tolpo, v kateri je bil tudi Janek Skolj, je vodil krovokol Nace Penca po naročilu komandanta v Kostanjevici, že omenjenega Benedičiča, ki se je bil, kakor je omenjeno, zavzel za sveto-kriškega župnika Andreja Zupanc. Ta župnik je imel drugi dan pridigo in rotli ljudi, naj se spreobrnejo, saj je "Črna roka" vsemočega, ki bo sicer pomorila vse partizanske rodbe in vse, kar je s partizani v zvezi. Niti z besedico pa ni obsodil ponočnega zverstva. Ta župnik Zupanc je s prižnice prepovedal komunistom prihajati v cerkev in prejemanje zakramente.

Pri vdoru domobrancev v Vavto vas so ujeli partizana Franca Mavrino iz Podturna. Poveljnik Resman se je pred prebivalci v Jurki vasi sam hvatila, da ga je ubil.

Sredi maja so domobranci v Borovnici aretirali 2 ženski in odpeljali več drugih neznanokam, češ da so somišljeniki OF. Skolj Jože iz Podžage pri Karlovcu je bil s svojo ženo v vasi Vintarji pri Ribnici v hiši kmeta Dolščaka, pa so ju namerno toliko časa zadrževali, da je lahko dospela obveščena domobranci na sedež Karlovice. Domobranci so oba iznenadili in jih odpeljali v bližino Karlovice, kjer so Skulja ustrelili, dočim se jim je žena iztrgala iz rok in zbežala. Isti dan so odpeljali iz vasi Podstrmec Andreja Krasevca ter Justino in Anico Debeljakovo. Domobranci so bili iz postojanke v Vel. Laščah.

15. V. so iz kočevske strani domobranci vdrl v Rakitnico, in hoteli odpeljati 69-letno Ivano Henigamovo in 72-letnega Antona Henigmana. Ta dva pa sta se objela, češ, da ne gresta z doma, naj ju kar ubijejo. Nato so ju suvali s kopiti pušk in grozili, da ju bodo že ubili. Od prepanja sta oba stara človeka obležala nezvestna. 21. VI. pa so ju odpeljali v Ljubljano. Domobranci Lavrič p. d. Golinov iz Travnika in Sapeta Ivan s Hriba, oba iz okraja Loškega potoka, sta zmerjala ženo s prasico in kurbo. Vso hišo so domobranci izropali in odnesli za 82.900—predvojni dinarjev vrednosti.

Od tu so krenili proti Dolenji vasi pri Prigorici, aretirali Jožeta Starca in ga hudo pretepili. Poldne Dejaka iz Dolenje vasi, Franca Nosana, Rudolfa Dana iz Prigorice in Janeza Henigmara ter Joža Mrharja iz Rakitnice. Ženskam so grozili, naj nehajo

sodelovati z OF, ker jih bo sicer doletela ista usoda. Vse to je bilo 15. V.

V Ribnici so nato ustrelili Matijo Šinkovca iz Ribnice in Tankota iz Nemške vasi ter več partizanskih dezertarjev.

Tega dne so ropali tudi v Brezju pri Pijavi Gorici. Kmetu Jošku Piškurju so vzeli konja in voz in mu veleli, naj gre z njimi na komando, če hoče imeti stvari nazaj. Hkrati so odpeljali tudi Franco Zalarjevo iz Brezje. Piškurja so nato vodili proti kraju, o katerem je vedel, da tam streljajo žrtve. Zalarjevo so peljali naprej in Piškur je kmalu zaslišal tri strele. Domobranci ga je vodil dalje v isto smer. Ko sta prišla bliže, je stražar nekaj korakov zaostal očito, da bi stopil iz nevarne smeri, kajti 50 m pred seboj je zagledal Piškur 2 domobranci, ki sta kleče merila s puškama nanj. Ko je to opazil je skočil vstran v grmovje. V trije domobranci so začeli divje streljati za njim, toda Piškur je pobegnil in povedal svoj doživljaj. Zalarjevo so ustrelili in je oropali, vzeli ji konja, kolo in harmoniko.

Dne 16. VI. so domobranci iz iste postojanke odpeljali iz Gradca pri Zelimlju Marijo Bukovčev, mater dveh otrok, kmečko hčer Ano Grmovo, Maro Grmovo, mater enega otroka in Zelimej pa Ivanka Kramarjevo, Danico Piškurjevo, obe materi majhnih otrok, in Marijo Virantovo. Poročilo iz utemeljenih razlogov domneva, da so vse te ženske brez postopka ustrelili.

17. V. so v vasi Dolenje Jezero pobrali 10 ljudi, v Dolenji vasi 3, jim vse izropali in odpeljali na Rakek.

V okraju Kostanjevica so tega dne pretepli vsa družina Božiča, tudi 5 in 7 letna otroka, da bi jih prisilili k izjavi, kje je njihov oče, ki je partizan.

19. V. je domobranci patrila iz vasi Brezovice pri Sv. Križu ustrelila 22-letnega partizanskega dezertarja Janeza Kuntariča iz Pristave pri Sv. Križu.

19. in 26. V. 1944 so domobranci iz Tržišča ropali po Gorenji vasi, predvsem vino. Med njimi sta bila domačina Ivan Mrzelj in Jože Kiren, prvi iz Brezovice, drugi iz Sela.

Sumarno poročilo za čas od 1. IV. do 20. V. iz okraja Mirna peč pravi, da so domobranci v tem času tam pomorili 16 prebivalcev, od teh 13 somišljenikov OF, 3 pa so bili nasprotniki in dezertarji.

(Se nadaljuje.)

Plačanih počitnic sta bila deležna tudi Pti. Norman Clifford in Pfc. Raymond Rego. Člana krojaške unije ILGW v Fall Riverju, Mass., ko sta prišla domov na dopust. Čeke jim daje unijaki uradnik in navzoča je tudi Regova mati.

Slovenska delavska žena

V neki družbi so se žene pomenkovale o kuhi. Nikar ne recite, da je to vsakdanji ženski razgovor, kajti postal je precej nenavaden. Izpodrinilo ga je sto drugih predmetov, nekaj takih, ki so stari kakor svet, pa tudi dosti takih, za katere se žene v preteklosti niso brigale, ali niso smele, ali niso mogle zanimati, ali pa so se zanimale na skrivnem. Da je pomenek o kuhi postal nenavaden, je morda nepravilno povedano, kajti mogoče je, da ni bil nikdar tako vsakdanji kot bi nam radi dovedali kritiki sedanjih časov, ki vsak čas zažoglo pesem o naših starih materah, katerih pogostoma sploh niso poznali.

Naše matere in stare matere so bile bistveno enake ženske kot so sedanje žene in dekleta. Da se niso zanimale za radio, da se niso klicale na telefon, da se niso vozile v avti, je bilo naravno, kajti te vsakdanjosti današnjih dni niso bile redke, temveč jih sploh ni bilo v njihovem življenju. Pri "kofetku" se ni moglo poklepetati o nobenem letalskem čudežu, ko je bil šivalni stroj še novotarija, ampak o rečeh, ki so se godile v njihovih časih in kar se je izumilo takrat, so govorile; če je mesto vpeljalo plinsko razsvetljavo, jih je to zanimalo in če je katera kupila "šporherd," so jo vpraševale, ali je res boljši od odprtega ognjišča, ali se res prihrani kaj kuriva, ali ni sitnosti z njim, ali se jedi ne pokvarijo pri kuhanju in pečenju; tak premet je lahko dal povoda za neskončne razprave.

Tudi se motijo ljudje, ki mislijo, da se niso zanimale za politiko. Vse je pač odvisno od tega, kaj se smatra za politiko. Gotovo je, da brez žena že davno ne bi bilo Slovencev. Od kar je umrl kralj Samo in je razpadla srednjeevropska slovenska država, niso Slovenci nikdar poznali neodvisnosti. Potujčevanje se je vršilo z vsemi silami vladajočih mogotev, nemških na eni, italijanskih na drugi strani. Slovenskih sol ni bilo in če bi bili imeli kaj svoje literature, ne bi bila množicam nič koristila, kajti znanje čitanja in pisanja je bilo privilegij, katerega dolgo niti mnogi člani višjih slojev niso bili deležni.

Ko so pokristjanjevali Slovence, so jim dajali molitve, ki niso bile slovenske, temveč nerodni dobesedni prevodi iz nemščine. Na Kranjskem, Koroskem in Štajerskem so jim pošiljali nemške oblastnike v mesta, nemške graščake pa na deželo, v Primorju so pa dobivali italijanske gospodaje. Pod tisočletnim pritiskom ne bi bilo nič čudnega, če bi bila slovenščina polagoma izmrla. Ne sicer edina, pač pa največja zasluga za to, da je

ostala živa, se mora pripisati ženam, ki so bile tudi v najtemnejših dobah slovenske matere. Četudi jim ni nihče povedal, kaj je politika, to so ves čas praktično vršile. V dobi narodnega prerodenja bi bili buditelji kljub vsemu navdušenju in vsem naporom brezmočni, da jih niso žene razumlele in storile v družinskem krogu to, kar so možki delali v javnosti; in tudi tukaj so našli tovarišice, ki niso zaostajale.

Ko so se razmere toliko razvile, da se je zopet moglo govoriti o slovenskem narodu, ko je "nemška" Ljubljana dobila slovenskega župana in se je v šolah vsaj nekoliko predmetov začelo poučevati v slovenskem jeziku, ki je vse dotlej bil "jezik hlapcev in deklet," so bile žene med prvimi, ki so dejale: "Pa naj nas smatrajo za dekle; to ni sramota, ampak sramota bi bila, če bi se zaradi tega sramovale svojega jezika." Vzgojene so bile tako, da so se pri svojih pomenkih čisto morale poslužiti nemške besede, ker jim je slovenske zmanjkalo, toda svoje hčerke so pošiljale v slovenske šole in če so te prišle domov v solzah, ker so jih dekleta iz "boljših" hiš zasmejovala, so jim ne le obrisale oči, temveč jim dajale poguma in jim vlivale ponos v duše.

Kadar je kdo izmed "agitatorjev" prišel na žabjek zaradi predolgega jezika, so mu nosile ali pošiljale kosilo iz svoje kuhinje, pa če je bilo treba, so pomagale njegovi ženi. Kadar je bilo kakšno "nevarno" čtivo prepovedano, so našle kotiček, kjer je bilo varno pred biriči. Vsi taki momenti so jim dajali snovi za pomenke.

Mladi narod se je razvijal, je dorasel in kakor drugod, so se začele jasneje kazati plasti, iz katerih je sestavljen. Obkrožen na vseh straneh od "modernih" razmer, živče pod tujo oblastjo, ki mu je predpisovala zakone in jih izvrševala, je sprejel oblike, kakršne so vladale po vsej državi in po vsej Evropi. Gospodstvo v monarhiji je bilo kapitalistično in tudi Slovenci, ki so nekdanj prinesli zadržanost iz svojih starih krajev ob Črnem morju, se niso mogli izogniti temu moderniziranju. Delavci so se začeli zavedati svojega položaja v družbi, spoznavali so interese svojega razreda in pričel se je nov boj kakor po vsem industrializiranem svetu. Ali niso tudi tukaj žene izvršile svoje naloge?

Ko je delavsko gibanje bilo mlado in se je večinoma koncentriralo okrog izobraževalnega društva, ni bilo na predavanjih treba iskati žena z lučjo in ni jih bilo treba siloma prignati tja. Same so prihajale in nič manj zanimanja niso kazale kot možki. Kadar je bila prilika, so razdajale letake, kolportirale "Delavca" in "Svobodo", prodajale rdeče klinčke za prvi maj. Niso se branile strokovnih organizacij in v slučaju stavke niso zadrževale svojih moč s stokanjem in očitki. V Trbovljah so se jih stavkovski, "sive podgane" bolj balo kot možki. Pri vsaki politični demonstraciji so ponosno korakale v vrstah in se niso strahle žandarjskih čet, ki jih je baron Schwarz zbiral iz vse dežele.

Konzumne organizacije, ki so se tako lepo razvile, da so postale velevaden faktor vsega delavskega gibanja na Slovenskem, ne bi bile nikdar mogle doseči takega vrhunca, če ne bi bile delavske žene z navdušenjem sprejele te ideje in ji ostale zveste, tudi kadar so oblasti in privatna konkurenca grozile z uničenjem.

Vsled delavskega gibanja so kraji kot Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Idrija, Litija, Jesenice itd., postali mnogo važnejši kot bi bilo soditi po njihovi velikosti in brez zavednega, često navdušenega sodelovanja žena se to gibanje nikdar ne bi bilo tako mogočno razvilo kot se je.

Naravno je, da so žene o tem, kar so delale, tudi govorile in da so predmeti, ki so jim dajali snov, bili in morali biti zelo raznovrstni.

V nekaterih krogih—in ne le v takozvanih izobraženih—je čisto prihajala literatura na dnevni red. Danes je bilo predavanje v ljubljanski Akademiji ali v tržaškem Ljudskem odru, ali pa tudi kje na deželi in jutri so "navadne" delavke govorile o "Dumi", o "Kralju na Betajnovi", o "Divjem loveu", o prezagodnji Kettejevi in Murnovi smrti. Cankar se ni motil, ko je trdil, da je delavsko ljudstvo čezno dobre, ne pa tako zvene popularne literature. In Zofko Kvedrovo je poznalo več priprostitih delavk kot visokih dam.

Tako je bilo in zdi se, da danes v splošnem ni veliko drugače. Razširil se je krog predmetov, ki jih dosega žensko zanimanje; žene se lahko aktivno udeležujejo politike, lahko volijo in so izvoljene in to naravno prinaša politiko bolj v njihovo konverzijo kot prej, dasi tudi v preteklosti niso bile neme zanjo in je čisto gospod svetnik-gli senator govoril v zbornici to, kar je bil slišal doma.

Seveda, kakor nekdanj so tudi danes na svetu žene in žene, prav za prav tako kakor možki in možki. V nekaterih krogih njih najraje govore o ženski, ki ni navzoča, zlasti če imajo povedati kaj "pikantnega" ali "skandaloznega." Ne more se trditi, da je bil slišal doma. Seveda, kakor nekdanj so tudi danes na svetu žene in žene, prav za prav tako kakor možki in možki. V nekaterih krogih njih najraje govore o ženski, ki ni navzoča, zlasti če imajo povedati kaj "pikantnega" ali "skandaloznega." Ne more se trditi, da je bil slišal doma.

Naše organizacije, naj bodo te ali one barve, vse žive in uspevajo z žensko pomočjo. Če bi izbrisali vse ženske iz podpornih organizacij, bi se tako reducirale, da bi za marsikatero postalo nevarno. Pevski zbori brez ženskih glasov bi postali dolgočasni in brez igralk bi bila skoraj vsaka igra nemogoča. Kadar koli je kakšna zabava, brez katerih bi socialno življenje med nami zamrlo in bi se marsikatero društvo moralo razpustiti, pada veliko breme na žene, ki pomagajo pri agitaciji, sodelujejo na razne načine, skrbje za zadostitev želodnih potreb in opravijo nešteta nevidna dela. In nikdar ne dajejo resnega povoda za pritožbe.

Vse to zahteva sestanke in postavlja predmet, o katerem je treba razpravljati na dnevni red. Sinovi in hčere doživljajo to in ono kljub vsej emancipaciji prihajajo pogostoma s svojimi krizi in težavami domov. Tedaj je mati tista, ki mora prižigati luč, včasih povzbujati, včasih avariti, ponesgati v svoje spomine in primerjati hčerine izkušnje s svojimi. In kadar pridejo matere skupaj, si imajo dosti povedati iz življenja mladine in iz takih pomenkov se čisto porodi dober svet. Kot je bilo rečeno, so pa žene in žene. Nekateri sploh ne govorijo, ampak najraje drže šobo. Druge samo ugovarjajo, tudi če prihajajo pri tem same s seboj v navzkrižje. Zopet druge imajo "konjička" in spravijo vsak pomenek na svoj edini priljubljeni predmet. Najdete jih vsake vrste. Vendar pa so čudakineje v manjšini in zato imajo žene, ki skušajo razširiti krog resnega in koristnega delovanja široko polje in s primernimi razgovori lahko dosežejo še velike uspehe.

Toda vrniti se moramo tja, kjer smo začeli. Naša družbica se je pogovarjala o kuhi. Marsikaj je že bilo rečeno, ko je ena vzklila: "Golaža nikdar ne delam. Moj mož ga ima rad. Kadar pridem na slovensko zabavo, ga navadno imajo in v tek mi gre. Kdove kolikokrat mi je že katera dala navodila, ampak jaz ga ne znam narediti." Vselej kaj pokvarim.

Prijateljica ji je odgovorila: "Jaz ga pa prav čisto delam, že zato, ker se lahko naredi na toliko različnih načinov. Če bi ga imela ves teden, bi bilo vendar vsak dan nekaj drugega."

Nekateri so kimale, druge so se pa čudile. "Žena s sedmerimi golaži" je pa vendar imela prav. "Lahko imenuješ stvar golaž, ali gulyas, ali paprikaš, ali pörkelt, ali stew in še več imen lahko najdeš, ampak kakor je pečenka pečenka, pa naj bo goveja, svinjska, telečja, jagnječja ali koštrunova, tako je golaž golaž, pa naj je goveji ali piščančev, naj je v njem sam krompir, ali pa korenje, grah, zelena ali kar koli. In to mi je najbolj všeč, da lahko sama dodam, kar imam in hočem, pa izpustim, česar nimam ali nočem."—C. G.

War Relief Fund of Americans of South-Slavic Descent
465 Lexington Avenue, New York 17, New York
Prispevki od 1. junija do zaključno 30. junija 1945:
Poročilo št. 12
CALIFORNIA—Anton Blatnick (Calif. Yugoslavs) \$ 150.00
Chico: Dinko Matkovich... 255.00
San Pedro: Marko Kuljaca... 198.00
San Pedro: Yugoslav "American Central Council" 10,000.00
CONNECTICUT—Madison: George Nesic... 21.00
ILLINOIS—Chicago: SANS 3,235.11
P. Rak 2.50
John Pravica 12.00
Slov. Amer. Nat'l Council 1,536.45
Slov. Amer. Nat'l Council Splitćani v Chicago (Ant. Mitrovic) 2,141.00
INDIANA—East Chicago: Domotodci otoka Krka... 700.00
Whiting: Hasim Demir... 250.00
East Chicago: Anton Stefanich 15.00
Gary: Macedonian War Relief Committee 15.25
Gary: Eli Vukojević 42.00
MARYLAND—E. Riverdale: Mary Suglich 187.85
Baltimore: Mirko Kajpatich 10.00
MICHIGAN—Pontiac: W. R. F. of A. of S. S. Descent 16.00
Detroit: W. R. F. of A. of A. of S. S. Descent 174.00
Detroit: Frank Verbanac 17.00
Monroe: P. Dasovic 43.87
MISSOURI—St. Louis: Marko Weiss 31.00
Luka Bogdanic 31.00
Eusebie Pulic 62.00
MONTANA—Butte: Yugoslav Relief 352.05
NEW YORK—Brooklyn: F. Urbanic (M. Zimic) 25.00
Brooklyn Slovenes (J. Cernar) 160.00
New York City: Dalmatians (Brooklyn) Mary Baraba 36.25
Otok "Pasman" \$ 5.00
A. Babajko 12.00
Yugoslav Club "Jedinstvo", Steve Smiljanich \$40.00
Milan Yalovovich 3.00
Croatian Women's Council 57.54
E. Fleigstein 2.00
Srpski Nar. Klub, Florence Ristic 6.00

Prijateljica ji je odgovorila: "Jaz ga pa prav čisto delam, že zato, ker se lahko naredi na toliko različnih načinov. Če bi ga imela ves teden, bi bilo vendar vsak dan nekaj drugega."

Nekateri so kimale, druge so se pa čudile. "Žena s sedmerimi golaži" je pa vendar imela prav. "Lahko imenuješ stvar golaž, ali gulyas, ali paprikaš, ali pörkelt, ali stew in še več imen lahko najdeš, ampak kakor je pečenka pečenka, pa naj bo goveja, svinjska, telečja, jagnječja ali koštrunova, tako je golaž golaž, pa naj je goveji ali piščančev, naj je v njem sam krompir, ali pa korenje, grah, zelena ali kar koli. In to mi je najbolj všeč, da lahko sama dodam, kar imam in hočem, pa izpustim, česar nimam ali nočem."—C. G.

Razni mali oglasi
DELO DOBI
NOČNI HIŠNIK
"JANITOR"
pri
MILWAUKEE R. R.
2423 SOUTHPORT AVE.

"WEAVERS
WEAVER
LEARNERS"
POVOJNA BODOČNOST
Stalno delo, dobra plača
E. L. MANSURE CO.
1805 S. INDIANA AVE.

MILLINERY COPYST, popolnoma izkušena, za delo na ETTER HATS. Stalno delo—nič ob večerih. \$50 in več zmogni osebi.
FLORENCE HART
2341 East 71st St.

Razni mali oglasi
ŽENE IN DEKLETA
BREZ VSAKE IZKUŠNJE
MI VAS NAUČIMO—TO LAHKO, ČISTO DELO
ZAVIJATI MALE ZAVOJE
48 ur na teden—vse delate sedeče.
Čas in pol za nad 40 urno delo
Početek med delom
Vprašajte za Mr. Healy—po 9. uri zjutraj, ali pa 2 uri pop. do 4 ure
3319 SOUTH WALLACE ST.

DEKLETA IN ŽENE
POTREBUJEMO TAKOJ ZA DELO
PUNCH PRESS OPERATORS
IN
SPOT WELDERS
TO JE VOJNO NUJNO DELO, IZVRSTNA POVOJNA BODOČNOST
Čas in pol za nad 40 urno delo.—Delo od kosa in bonus
NAGEL CHASE MFG. CO.
2811 NORTH ASHLAND AVENUE

"PUNCH PRESS OPERATORS"
DNEVNO ALI NOČNO DELO
Ni zadrževanja ne odlaganja
Prilika za stalno povojno službo
SUPERIOR ELECTRICAL INDUSTRIES
1259 South Campbell Ave.

Prispevki za jugoslovansko pomožno akcijo
John Radoman 21.00
"Društvo od Snijega i Se-
lo Kukulica"—Dan Go-
bich 50.00
Grupa od "Otok Krk"—
Jakov Markov 45.00
Glas Naroda 64.00
Sidney Tarachow, M. D., 10.00
Mary Franovic 23.00
Danica Dapcic 75.00
Otok Krk 168.00
Glas Naroda 17.50
Ujedinjena Društva Otok
Krk, nabral Nikola Z.
Klaich 26.00
Josip Zuvich 39.00
Andrija Mrakovcich 30.00
Croatian Women Council,
nabrala Anna Hanzich, 113.00
Anna Baldasar 8.00
Društvo "Gospa od Snije-
ga", nabral Dan Gobich
Sokol Lodge No. 129 CFU,
Jugoslav Club "Jedinstvo"
nabral Josip Jurin 29.00
nabrala Anna Hanzich
in Mirko Skarica 134.00
Sloboda št. 270 IWO, na-
bral Rudy Bacich 7.50
United Istrian American
Civic Club, Daroval
Victor Yagar 25.00
Istra št. 273 IWO, Daro-
val Alexander Jurich 10.00
Skup. predal Philip Fijan
OHIO—Smilja Jacksieh,
Canton 690.13
Mary Petkanich, Akron, 18.00
PENNSYLVANIA—West
Hazleton: Bozo Masanovich (Anthracite U.C.) 6.00
WASHINGTON—Seattle:
N. Bohlig—Amer. Com-
mittee for Free Yugo-
slavia 291.00
N. Bohlig—Amer. Com-
mittee for Free Yugo-
slavia 105.00
Club "Solta", Tacoma 547.50
Prejeto skozi WRFASD \$ 23,149.00
"American
Committee for Yugo-
slav Relief 25,772.00

Prejeto od 1. junija do 30. jun. 1945 \$ 46,921.00
Prenos skupne vsote iz iz poročila št. 11 \$39,927.98
Vse skupaj do 30. junija 1945 \$579,848.98
ANNIE S. TRAVEN,
pomožna blagajnica.

Razni mali oglasi
DELO DOBI
NOČNI HIŠNIK
"JANITOR"
pri
MILWAUKEE R. R.
2423 SOUTHPORT AVE.

"WEAVERS
WEAVER
LEARNERS"
POVOJNA BODOČNOST
Stalno delo, dobra plača
E. L. MANSURE CO.
1805 S. INDIANA AVE.

MILLINERY COPYST, popolnoma izkušena, za delo na ETTER HATS. Stalno delo—nič ob večerih. \$50 in več zmogni osebi.
FLORENCE HART
2341 East 71st St.

Razni mali oglasi
ŽENE IN DEKLETA
BREZ VSAKE IZKUŠNJE
MI VAS NAUČIMO—TO LAHKO, ČISTO DELO
ZAVIJATI MALE ZAVOJE
48 ur na teden—vse delate sedeče.
Čas in pol za nad 40 urno delo
Početek med delom
Vprašajte za Mr. Healy—po 9. uri zjutraj, ali pa 2 uri pop. do 4 ure
3319 SOUTH WALLACE ST.

DEKLETA IN ŽENE
POTREBUJEMO TAKOJ ZA DELO
PUNCH PRESS OPERATORS
IN
SPOT WELDERS
TO JE VOJNO NUJNO DELO, IZVRSTNA POVOJNA BODOČNOST
Čas in pol za nad 40 urno delo.—Delo od kosa in bonus
NAGEL CHASE MFG. CO.
2811 NORTH ASHLAND AVENUE

"PUNCH PRESS OPERATORS"
DNEVNO ALI NOČNO DELO
Ni zadrževanja ne odlaganja
Prilika za stalno povojno službo
SUPERIOR ELECTRICAL INDUSTRIES
1259 South Campbell Ave.

Velika trojica—Stalin, Truman, Churchill—na zgodovinski konferenci v Potsdamu, Nemčija. Churchill je v tej trojici nadomestil novi angleški delavski premier Clement R. Attlee.

IZ MODERNEGA SVETA

Spisal F. S. FINŽGAR

(Nadaljevanje)

Res, da je bila njegova glava že siva, res, da je v življenju izvojeval že najhujše boje in da si je želel miru na pozna leta ter je bil vesel, če je disciplino vodil kdo drugi namestu njega. Ali vest mu je vendar govorila: Ti si ravnatelj! In dokler si, moraš biti do zadnjega trenutka edini odgovoren za vse, kar se vrši pod teboj.

Ob takem razmotrivanju je bil žalosten, da ni mogoče dobiti v svetu ljudi, ki bi jim lahko vse zaupal, ki bi mu odvzeli nekaj bremena ter ga podpirali. O, da, vzeli so radi iz njegovih rok oblast, pa so jo porabljali za to, da so mu naložili še težji jarem.

Nekaterikrat so kaj malega govorili pri obedu o razmerah v tvornici. Gospe ni bilo vseh, da odhaja zdravnik. Dasi ga očitno ni hotela hvaliti, ga je cenila visoko. Ženskam je že vrojeno, da se zlepa ne zmotijo, kadar ocenjujejo moža. Morda tuintam lažejo z ustnicami, ali pravo žensko srce se v tej sodbi ne vara.

Tudi ravnatelj ni bilo po volji, da je zdravnik odpovedal službo. Imel je dosti smisla in razuma, da je uvaževal njegovo vestno delovanje. Ali doma je vendar govoril, da je zaradi miru in reda pač najbolje za tvornico in za zdravnika, če gre. Ob takih prilikah mu je pri-trjevala Pavla, ki je čezdalje bolj spoznavala, da nečesa pogrša, odkar se je jezno obrnila od doktorja. Zato je hotela sama sebe prepričati, da bi bila z njim gotovo nesrečna.

Alma je bila doslej edina in odločna zagovornica dejanj in idej zdravnikovih. Ali od onega dne, od dogodka pred bolnico, je molčala in zasuknila govor kaj rada drugam, ali pa je vstala od mize in pričela brati. Ni stavka ni upala več izpregovoriti v prilog zdravniku. Zakaj bala se je, da vsaka beseda izda njeno čustva, njeno tajnost. In ko bi se to zgodilo, ko se sama ne ve, ali so sanje ali resnica, kaj bi bilo z njo! Kako bi prenesla očitke mame, kako zbadanje sestre! Zato je čakala, molčala in trpela...

Trije dnevi so minuli. Zdravnik je oni večer, ko je odslavljal nadzornikova sekundanta, šel v mesto, da poišče mentorja—Prosenca. Nabralo se je v enem dnevu toliko velikih dogodkov, da ni mogel strpeti, da ne bi šel poiskati prijatelja.

Adjunkt Prosenca ga je poslušal s tako mirnim in resnim licem, kot bi zaslišaval v sodišču vsakdanjo tožbo. Ko je zdravnik prenehal in vprašujoče ter radovedno gledal majhne oči prijateljeve, je pozval adjunkt šampanjko. Nato mu je pomolil čez mizo dolgo lopatasto roko in stisnil Vinkovo desnico, da ga je zabolelo.

"Fant, dober šolar si! Dobro si se vedel. Vreden si kozarca vina!"

V čašah je zakipelo in prijatelja sta trčila: Eden razgret in rdeč v lice, drugi miren in mrzel, pa v očeh z žarkom velike zadovoljnosti.

Zdravnik mu doslej še ni povedal o dogodku z Almo. Ta ga je najbolj zanimal in vse drugo, dani važno, mu je bilo vendarle malenkostno. Zato je moral dobiti nekoliko oddihljaja in je pustil Prosenca, da je z modrimi opazkami osolil njegovo pripovedovanje.

"Še nekaj!" Zdravnik se je ozrl po kavarni in primaknil stol bliže.

"No, kaj še?" Adjunkt se ni ganil, mirno je kadil smotko in gledal v vijuge dima.

"Z Almo sem se—no, pravzaprav sem se zaročil!"

"Jako zanimivo! En dan cela drama! Govoril!"

Zdravnik mu je povedal srečanje pred bolnico, svojo prošnjo in nemi odgovor Alme.

"Ali si že sedel na sodni stol in si presodil samega sebe, kaj si storil?" "Sem, prijatelj."

"In...?" "In nisem se obsodil!"

"Dobro! Čestitam!" Adjunkt je vnovič pomolil roko čez mizo in zdravnik jo je stisnil trdo, kakor da bi iskal v tej močni dlani odgovora, ali je sodil prav ali ne. Pridržal je roko Prosenčev in se mu zagledal v oči z vso silo človeka, ki stavi resno vprašanje in ki čaka v odgovoru sreče ali nesreče za celo življenje.

"Reci še enkrat, ali mi res čestitaš?" "Res, Vinko!"

Adjunkt je naenkrat izpremenil glas ter govoril meče.

"Vidiš, prijatelj, poznam tebe in trdim, da poznam tudi tvojo izvoljenko. Ne motim se, če sodim, da sta rojena drug za drugega. Bodita srečna!"

Prosenca je še enkrat stisnil roko prijatelju, potem pa potegnil parkrat silno iz trabuke, da je oblak dima zakril za trenutek njegovo lice, kakor bi se sramoval svoje mehke in bi se domislil, da sam ne bo bržkone nikoli tako srečen. Želi po sreči, a ve dobro, če bi jo prijel, da se mu izmuzne iz roke, ker—ker—je menda tako usojeno.

Nekaj sekund je vladal molk pri mizi. Prosenca je izpregovoril prvi zopet z njemu lastnim ledenim glasom.

"Sedaj je tvoja dolžnost, da Alme ne mučiš. Prepričan sem, da te je ona razumela, kakor si ti njo. Tudi diplomatje stavijo predloge—toda treba je dati vsakemu pametno obliko. Zato glej, da čimprej spraviš svoj predlog, svojo izjavo v dostojno in pametno pismo in ga pošlješ Almi; ker naravnost do staršev menda ne greš takoj že zaradi razmer ne!"

"Res ne grem in želim, da je stvar do konca moje službe v tovarni tajna!"

"Bene! Torej piši ji pametno pismo—pa ne diplomatično pismo. Pomoči pero v svoje srce—razumeš—in napiši ji tako, da prebere z dušo in srcem, ne pa s suho glav!"

Tisti večer je Prosenca spremljal zdravnika daleč iz mesta. Pogovor je bilo tako iskren, da sta si ob slovesu večkrat stisnila roke in se dolgo—dolgo posvajala.

Drugi dan je sedel Vinko pred belim listom pismenega papirja. Večkrat je zastavil pero, da bi začel pisati pismo; vendar je pero vselej zopet odložil in premišljal. Slednjič je potegnil z roko po čelu in napisal z odločno potezo:

Moja Alma!

Zadnjič sem Ti razodel najiskrenejšo željo svojega srca. Prepričan sem, da si me razumela in trdno verujem, da sem prav razumel Tvoj nemi odgovor, da Ti poslej res smem reči: moja Alma. Odgovori mi tudi ti pismeno. Prepričan sem tako globoko, da hočem biti moja, da si že last mojega srca, da čisto nič ne dvomim o tem. Zato mi povej sama, ali naj prosim takoj pri starših Tvoje roke, ali želiš tajnosti do časa, ko zapustim to službo.

Ves in samo Tvoj Vinko.

Zdravnik je pismo večkrat prebral. Zdelo se mu je premrtvo, brez ognja. Ali ni ga uničil in napisal drugo. Zganil je list in ga zapečatil.

"Naj je brez fraz, a resnica srca je v njem!"

(Dalje prihodnjič.)

TRI NOVELE

Miguel Cervantes

Prevedel dr. Ivo Šorli

Rinconete in Cortadillo

(Nadaljevanje)

Vrag jo vzemi še tako čast! Je odgovorila Julijana. Takšno bi iskala rajši v peklu, nego pri tem risu, če ima opraviti z ovčami in jagnjeti, če ima pravo sabo može!

S tem naj še jem z istega prsta svoj kruh in ležim v isti postelji z njim? Prej mi bo šakal trgati te ude, ki mi jih je ta divjak zdelal, kakor sami vidite!

Pri tem je vzdignila krilo do kolen in še malo višje ter pokazala, kako je povsod vsa marogasta.

Takšno me je napravil ta ne-hvaležni Repolido, ki se ima meni več zahvaliti, nego materi, ki ga je rodila! Je povzela. In zakaj, mislite, je to napravil? Kaj menite, da sem mu dala kak povod? Vraga sem mu dala! Ampak v igro se je bil spustil, baraba, in je izgubljajal, pa je poslal tistega svojega lepega brata Cobilasa po trideset re-

alov k meni, jaz pa sem mu jih poslala samo štiriindvajset, ki sem jih zaslužila s tolikim trudom in težavo, da mi Bog gotovo izbriše precej mojih grehov zanje. No, on si je bil vtepel v svojo neumno glavo, da moram imeti ravno toliko in da mu le nalašč kaj skrivam, pa mi je tako plačal mojo plemenitost in dobroto! Davi namreč me je vlekli na polje za kraljevskimi vrtili, me ašleki v tistem oljčnem gozdiču ter me s pasom, ki mu ni niti železne zaponke snel—o, da bi ga za to čim prej videla v verigah in železju!—tako pretepel, da sem obležala kakor mrtva. Mislim, da so za resničnost tega, kar pravim, dovolj jasne priče lise, ki jih vidite na mojem ubogem telesu.

Na to je spet vzdignila svoj glas in spet upila po maščevanju, ki ga ji je Manipodio spet obečal; pridružil sta se mu pa tudi oba grdava.

Tudi Gananciosa se je trudila, da bi jo potolažila. Vzela je njeno roko v svojo ter ji rekla, da bi prav rada dala e-

nega svojih najboljših nakitov, če bi se kaj takega pripetilo njej z njenim ljubčkom.—Zakaj vedeti moraš, sestra Cariharta, če še ne veš, je rekla, da kadar te kdo rad ima, te tudi rad tepe. In da je ravno znamenje njih ljubezni, če nas te kanilije tepejo, suvajo in breajo. In zdaj mi razodeni še eno resnico—pri vsem, kar ti je ljubo, te rotim!—ali te Repolido potem, ko te je pretepel in nabunkal, ni poskusil potolažiti s kako lepo besedo ali s kakim poljubom?

Samo z enim?! Je vzkliknila Cariharta. Tisoč mi jih je hotel dati! In prst z roke bi si bil odsekal, če bi bila hotela iti z njim na njegov dom. Zdelo se mi je celo, da je imel vse solzne oči, ko me je bil nabil.

Ni dvoma! Je povzela Gananciosa. In gotovo je jokal iz golega usmiljenja, da te je napravil takšno. Zakaj, ti možki v takih slučajih še niso dobro izvršili svoje grdobije, ko jih že obide kes. In boš le videla, sestra, če te ne pride tu sem iskat, še predno se razidemo! Ponižen in krotak kakor jagnje te bo prosil odpustanja za svojo pregreho.

A ne bo ga prestopil praga, strahopetni falot, se je oglašil Manipodio, če prej ne dokaže

očitnega kesanja za toliko hudobijo! Kako se je le mogel predzniti, da položi svoje tace na Carihartin obrazek in njene ude, ko je vse tako nežno in mično na njej, da se ji more primerjati samo še naša Gananciosa—zakaj bolj laskavo se ne morem izraziti!

(Dalje prihodnjič)

V Prosveti so dnevna svetovna in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Razni mali oglasi

DVOJICA—stalnega in dobrega značaja dobi delo na prijaznem podeželskem domu v severnem delu predmestja. Možki paziti na vrt, žena kuhati in hišna dela. Dobra plača. Kličite: Whitehall 7724.

Potrebujemo SHEET METAL WORKERS LIGHTNER EQUIPMENT CO. 2320 West Ogden Ave.

Potrebujemo MIZARJE Unijska plača, delo znotraj LIGHTNER EQUIPMENT CO. 2320 West Ogden Ave.

DEKLETA s izkušnjo ali brez izkušnje To operate ENVELOPE MACHINES 45 ur na teden—čas in 1/2 nad 40 ur. NURGESS ENVELOPE CO. 624 West Adams St.

DEKLETA dobe stalno ali začasno ČISTO TOVARNIŠKO DELO Dobra plača—čas in 1/2 za nad 40 ur. SCHWEITZER EMBROIDERY CO. 3945 No. Wolcott

POTREBUJEMO

DEKLE ZA OFFICE

Delo v uradu

Oglasite se pri:

Dunbar Kapple, Inc. 3609 W. Arthington

POTREBUJEMO

KUHARICO STALNO DELO DOBRA PLAČA

MUNDELEIN COLLEGE

6363 SHERIDAN ROAD AMB 9011

POTREBUJEMO

Operatorje na šivalni stroj z eno ali dvema iglama. Izkušeni na moških srajcah. Dobra plača. Plačamo počitnice in praznike. Vprašajte v: Room 306—81 W. Van Buren St.

1000 MOŠKIH IN ŽENSK

potrebujemo za delo v PEKARSKI industriji v Chicagu. Sedaj je pravi čas, da si preskrbite povojno delo. V normalnih časih se dela v pekarski industriji 52 tednov v letu. Najnižja začetna plača je 81c na uro. Površeno plačo dobiti, ko se naučite, prvo povišanje je na 92c na uro, potem 97c na uro in potem \$1.02 in gor do \$1.12. Vsi uslužbenci dobe 2 tedna plačane počitnice in plačano za 6 postavnih praznikov. To je nujna industrija. Vložite vašo prošnjo sedaj takoj na—

20 N. Wacker Drive Room 1562

IZKUŠENE & BREZ IZKUŠNJE OPERATORICE NA SINGER šivalne stroje, 5 1/2 dni v tednu. Čas in pol za nad 40 urno delo. Stalno delo in dobra plača. 302 So. Market St.—Webster 4410

POTREBUJEMO ŽENSK ASSEMBLERS

CISTO, VARNO DELO V MODERNI TOVARNI LAHKO ZA SE NAUCIT

48 UR TEDENSKO—NUJNA INDUSTRIJA POVOJNA BODOČNOST V PRODUKCIJI JAMČENA

MULTI ELECTRIC MFG. CO. 4223 WEST LAKE ST.

Razni mali oglasi

LAHKO TOVARNIŠKO DELO Mesečno povišek in bonus. Plačane počitnice—48 ur na teden. Čas in 1/2 za nadurno delo. SELSTROM MFG. CO. 615 No. Aberdeen

DELAVKE V PRALNICI Ženske za otresanje, zvijanje in podajanje v naši pralnici. Employment office 3rd floor. MARSHALL FIELD & CO. State—Washington

WOODWORKING MACHINE HANDS Izkušeni ali brez izkušnje dobe delo pri: MAPLE CREST MFG. CO. 1st Floor, 1455 W. Congress

STROJEPISKA "PUBLICITY" Prijazno zabavno delo v "LOOP URADU" Kličite Mrs. Powers Phone Andover 1756

POTREBUJEMO DELAVCE MACHINE SHOP HELP

STALNO DELO NAJVIŠJA PLAČA ČAS IN POL ZA NADURNO DELO Prijavite se za delo na: 3514 NORTH HALSTED ST.

Takoj potrebujemo DELAVCE ZA STALNO DELO Dobra plača, veliko nadurnega dela. Čas in 1/2 za nad 40 ur. JOSEPH SKOREPA & CO. 3536 S. Wesley, Berwyn, Ill.

SWITCHBOARD OPERATION Strojopistvo in splošno uradno delo. Nujna industrija sedaj in po vojni. 5 dni v tednu. BURHOP PAPER CO. 1071 W. Division St.

PIPE MACHINE OPERATORS Stalno delo Najvišja plača SANDER & COMPANY 2509 W. Cermak Road

ŽENSKA za domače hišno delo, dobi svojo sobo in radio. Ni otrok. Dobra plača. Oglasite se pri: ERICKSON, 515 N. Sheridan Rd. Highland Park, Ill.

POTREBUJEMO OPERATORJE na šivalne stroje. Eno ali dvema iglama. Dobra plača, stalno delo. JACK DAVIS SHIRT CO. 207 So. Wabash—6 floor

EX-SERVICE MEN

Mi lahko uposlamo odslužene vojake v naši "Plate Making and Press Department." Izvrstna prilika pri nas. Vprašajte za Mr. Benton

MEYERCORD CO. 5339 WEST LAKE STREET

DELO DOBE HIŠNICE

"JANITRESSES" ŽENSKES ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer. Vojno nujna industrija. Rabimo tudi pomočnice v jedilnici

VPRASHAJTE pri: ILLINOIS BELL

TELEPHONE COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSK Street Floor 309 W. Washington Street

Razni mali oglasi

MOŠKI - MOŠKI STALNO DELO NIČ ODLAGANJA Družba izdeluje nove tekstilne vreče.

NUJNA INDUSTRIJA Se ne zahteva izkušnosti. DOBRA ZAČETNA PLAČA

Povišanje plače po zmognosti, prosto zdravstveno zavarovanje.

PLAČANE POČITNICE

Central Bag & Burlap Co. 4513 SO. WESTERN AVENUE

POTREBUJEMO ZA Die Casting

MACHINE OPERATORS DOBRA PLAČA—NO ALUMINUM Semiautomatic Hydraulic stroji RUSSAKOV DIE CASTING CO. 700 East 41st St. DRE 4141

DEKLETA KNJIGOVODKINJE in STROJEPIŠKE

Izvrstna služba pri napredni firmi za dekle, ki želi povojno bodočnost. (Loop Location) 175 West Jackson Blvd. ROOM 1825 A

MOŠKI - - - - - MOŠKI

Mi potrebujemo moške delavce FREIGHT HANDLERS • CHECKERS • DOCK MEN Nočno delo—znotraj na pomoči Povprečni zaslužek \$60.00 tedensko

FRED OLSON & SON 4724 WEST WALTON

DIAMOND T MOTOR CAR CO.

potrebuje takoj

MOŠKE DELAVCE za nujno industrijsko delo

"MECHANICS - ASSEMBLERS PAINT SPRAYERS - CRATERS PACKERS - LABORERS

SPLOŠNE TOVARNIŠKE DELAVCE DRILL PRESS OPERATORS STOCK HANDLERS - DRIVERS"

Stalno delo in izvrstna dobra plača takoj od začetka

Izvrstno delovno stanje

Direktna vozna zveza direktno do vrat Pridite pripravljeni za delo

DIAMOND T MOTOR CAR CO. 4517 West 26th Street